

жавою на себе частини ризиків в умовах високої інвестиційної ризиковості ринкових перетворень.

3. Збільшення обсягів державних інвестицій і підвищення їх ролі у структурній та інвестиційній політиці.

4. Залучення іноземних інвестицій, яким належить поки що незначне місце в аграрній економіці України: у 2008 році частка прямих іноземних інвестицій у сільське господарство в їх загальному обсязі становила всього лише 3,8%.

5. Реорганізація, санація і банкрутство фінансово неспроможних аграрних підприємств, що сприятиме оздоровленню інвестиційного клімату [4].

Як зазначається у Стратегії економічного і соціального розвитку України (2002–2015), реалізація державної інвестиційної політики у 2004–2015 роках здійснюватиметься за такими напрямками:

- запровадження міжнародних стандартів регулювання фондового ринку та ринку фінансових послуг;
- забезпечення правових та організаційних засад діяльності суб'єктів спільного інвестування;
- залучення коштів вітчизняних та іноземних інвесторів для фінансування будівництва, реконструкції і технічного переоснащення об'єктів виробничої сфери державної форми власності;
- реформування діючого механізму амортизації;
- спрямування частини коштів, отриманих від приватизації державного майна, на інноваційне інвестування та фінансову підтримку підприємств, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави;
- відпрацювання механізму розподілу та використання коштів, які спрямовуються на фінансову підтримку підприємств, шляхом відшкодування частини сплачених ними відсотків за користування кредитами комерційних банків.

Висновки

Таким чином, для створення привабливого інвестиційного клімату в Україні слід здійснити заходи для усунення перешкод і запровадження стимулів для інвестування, захисту прав інвесторів. Це дасть змогу знайти додаткові джерела формування інвестиційних ресурсів і розширити шляхи доступу до них, що сприятиме розвитку національної економіки та підвищенню життєвого рівня населення.

Узагальнюючи вищевикладене, можна зробити ряд висновків, які характеризують взаємопов'язаний комплекс практичних рекомендацій щодо вдосконалення організаційно-економічного механізму регулювання інвестування та його активізації.

Література

1. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004–2015 роки) «Шляхом європейської інтеграції» / Авт. кол.: А.С. Гальчинський, В.М. Геєць та ін. – К.:ІВЦ Держкомстату України.
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2001 року №801. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// zakon.rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua)
3. Сухоруков А.І. Принципи інвестиційної політики України / Інвестиційно-інноваційна стратегія розвитку національної економіки – Київ, 2004. – С. 10–29.
4. Кирилов В.Ф., Корецький М.Х. Формування ефективного інвестиційного середовища в національному АПК / Сталість розвитку агропродовольчого комплексу України. – Київ, 2004. – С. 121–130.
5. Задорожна О.В. Інвестиційне забезпечення розвитку національної економіки / Інвестиційно-інноваційна стратегія розвитку національної економіки. – Київ, 2004. – С. 55–60.

О.Ю. РУДЧЕНКО,
д.е.н., професор, НДІЕ Мінекономрозвитку України,
Н.І. ОМЕЛЬЯНЧИК,
к.е.н., НДІЕ Мінекономрозвитку України,
М.Ф. ТЮТЮН,
НДІЕ Мінекономрозвитку України,
Т.Г. НЕЦОРА,
НДІЕ Мінекономрозвитку України,
Н.В. МУДРАК,
НДІЕ Мінекономрозвитку України

Ефективність управління об'єктами державної власності в агропромисловій сфері

У статті проаналізовано фінансово-економічний стан державних підприємств в агропромисловій сфері, виявлено чинники, що негативно впливають на результативність їх діяльності; розроблено пропозиції щодо підвищення ефективності управління об'єктами державної власності.

В статье проанализировано финансово-экономическое состояние государственных предприятий в агропромышленной сфере, выявлены факторы, негативно влияющие на результативность их деятельности; разработаны предложения по повышению эф-

фективности управления объектами государственной собственности.

The article analyzes the financial and economic condition of state enterprises in the agro-industrial sector, the factors that negatively influence the effectiveness of their activities, the proposals to improve management of state property.

Постановка проблеми. Для покращення реалізації державою своїх повноважень стосовно суб'єктів господарювання державного сектору, визначення об'єктивних та суб'єктивних причин їхньої збитковості, а також забезпечення підходів при оцінці ефективності управління суб'єктів господарювання органами виконавчої влади, які наділені функціями управління, Кабінет Міністрів України затвердив Порядок здійснення контролю за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності та критеріїв визначення ефективності управління об'єктами державної власності (2007). В цьому контексті представляє інтерес аналіз виконання функцій щодо управління об'єктами держвласності Мінагрополітики, адже аграрний сектор забезпечує продовольчу безпеку та продовольчу незалежність країни, формує 17% ВВП та близько 60% фонду споживання. Він є одним з основних бюджетотворюючих секторів, частка якого в бюджеті за останні роки становить 8–9%, а також займає друге місце серед секторів економіки у товарній структурі експорту.

Слід також підкреслити, що увагу до розвитку агросектору підвищує і вступ України до СОТ, адже держава мусила здійснити певну лібералізацію доступу до вітчизняного ринку. Тобто український ринок сільськогосподарської продукції став більш відкритим перед імпортом. Наразі, враховуючи низьку конкурентоспроможність вітчизняної сільгосппродукції, істотну різницю агрокліматичних умов більшості регіонів України у порівнянні з основними країнами-експортерами аграрної продукції, наявність адекватного за масштабами та завданнями держсектору в аграрній сфері, є необхідною умовою її поступального розвитку.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Проблеми державного регулювання і підтримки АПК розглядаються в роботах багатьох вчених економістів, зокрема П.І. Гайдуцького, В.Г. Галанця, Д.І. Гнатковича, Д.С. Добряка, М.А. Лендела, В.Я. Месель-Веселяка, П.Т. Саблука, М.М. Федорова, В.В. Юрчишина та багатьох інших. За даними проблемами відомі праці таких зарубіжних дослідників, як Дж. Гелбрейта, Дж. Кейнса, П. Самуельсона, А. Смітта, М. Трейсі. У їхніх наукових працях обґрунтовується ефективність державного втручання в аграрну сферу, відображено теоретичні та практичні аспекти її реформування, розроблено умови і складові елементи становлення відносин власності. Проте по цей час не вирішені питання управління суб'єктами господарювання державного сектору в аграрній сфері.

Мета статті – оцінка ефективності виконання функцій управління об'єктами держвласності в агропромисловій

сфері та розробка пропозицій щодо підвищення ефективності їх функціонування.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні Мінагрополітики є одним із потужних розпорядників державного майна. Зокрема, станом на 1 жовтня 2010 року в його підпорядкуванні (згідно з Реєстром державного майна ФДМУ) знаходилося 491 державне підприємство (або 12,0% від їх загальної кількості по держсектору) різних підгалузей економіки АПК¹. Наразі виникає питання: чи вдається міністерству виконувати свої повноваження щодо управління цими підприємствами?

Як свідчить аналіз, упродовж останніх років міністерству вдалося дещо поліпшити свою роботу з обліку² та ефективності використання держмайна. Так, порівняно з 2006 роком чистий дохід держпідприємств Мінагрополітики (далі – підприємств) у 2008 році зріс на 20%, а у 2009 році – на 33%. За підсумками дев'яти місяців 2010 року чистий дохід становив 3,3 млрд. грн., що на 29,8% більше порівняно з відповідним періодом 2009 року.

Якщо у 2006–2007 роках по колу підприємств мало місце від'ємне підсумкове фінансове сальдо (відповідно 5,1 та 89,9 млн. грн.), то у 2008–2009 роках та за дев'ять місяців 2010 року було отримано прибуткове сальдо (відповідно 50,0, 34,6 та 1,7 млн. грн.). Як наслідок – поліпшився такий узагальнюючий показник, як рентабельність діяльності підприємств, що у 2008 році становив 1,48%, у 2009 році – 0,93%, за дев'ять місяців 2010 року – 0,15 проти від'ємного значення цього показника у 2006–2007 роках (відповідно – (-0,18%) та (-3,13%).

Відзначаючи деяке поліпшення окремих фінансово-економічних показників діяльності підприємств, варто зазначити, що в цілому міністерство в неповній мірі виконує покладені на нього повноваження щодо управління суб'єктами господарювання держсектору, адже майже половина економічно активних підприємств є збитковими (табл. 1), а сума збитків за підсумками дев'яти місяців 2010 року становила 131,5 млн. грн. Окремі підприємства функціонують лише за рахунок надходжень від передачі майна в оренду. Крім цього, значною залишається кількість підприємств-банкрутів та непрацюючих. Зокрема, станом на 1 жовтня 2010 року у різних стадіях банкрутства перебувало 57 підприємств (в

¹ Структура підприємств державного сектору в аграрній сфері сформувалася в результаті реалізації Закону України від 07.07.99 р. №847-ХІУ «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації». Відповідно до закону до цього переліку були включені господарства, котрі, на думку його розробників, мали загальнодержавне значення. До них належать майнові комплекси підприємств з лісовідновлення, лісорозведення та охорони лісу; сортопробувальні станції, дільниці, інші організації з експертизи сортів рослин; скотомогильники, станції хімізації сільського господарства, парниково-тепличні комбінати, тваринницькі комплекси, племенні та кінні заводи, державні стайні, іподроми, науково-дослідні інститути, окремі майнові комплекси підприємств, що виготовляють спирт, вина, лікєро-горілчані вироби тощо.

² Довідково: у 2007 році Мінагрополітики було надано Мінекономіки для проведення моніторингу інформацію щодо діяльності 383 господарюючих суб'єктів, у 2008 році – 360, а у 2009 році – 482, що практично відповідає даним Реєстру об'єктів державної власності ФДМУ.

тому числі у стадії розпорядження майном – 51 підприємство, санації – 5; ліквідації – 1).

Не менш гострою проблемою для підприємств є й питання дотримання платіжної дисципліни, що, з одного боку, проявляється у наявності досить значної простроченої дебіторської та кредиторської заборгованості, а з іншого – перевищенням загальної суми кредиторської заборгованості над дебіторською. Так, при оптимальному значенні 1, станом на 1 жовтня 2010 року дане співвідношення становило 2,3. Щодо простроченої дебіторської та кредиторської заборгованостей, то вони відповідно становили 294,7 та 769,6 млн. грн.

Здебільшого не проводиться оновлення основних засобів підприємств, як наслідок – їх зношеність зараз становить понад 58%. Залишає бажати кращого і стан соціально-трудових відносин, адже, з одного боку, на багатьох підприємствах має місце несвоєчасна виплата зарплати, а з іншого – спостерігається скорочення чисельності зайнятих. Зокрема, середньооблікова чисельність штатних працівників зменшилася за 2006–2009 роки на 28,9%. Щодо виплати заробітної плати, то якщо на кінець 2007 року борги із її виплати становили 11,9 млн. грн., то на кінець 2009 року – вже 21,1 млн. грн., а станом 1 жовтня 2010 року – 24,4 млн. грн., тобто заборгованість збільшилася на 12,5 млн. грн. (або у 2 рази).

У контексті вищезазначеного варто відмітити, що, хоча по колу підприємств, що розглядаються, середня заробітна плата за підсумками дев'яти місяців 2010 року зросла на 23,8%, проте її рівень (2024,7 грн.) значно нижчий середньомісячної заробітної плати в цілому по Україні (2176 грн.). Щодо загальної оцінки ефективності діяльності підприємств, що знаходяться у підпорядкуванні Мінагрополітики, то вона також має негативну тенденцію. Так, за даними моніторингу ефективності управління об'єктами державної власності Мінекономрозвитку України, питома вага суб'єктів господарювання Мінагрополітики, що отримали оцінку «неефективне», збільшилася з 67,7% у 2007 році до 71,9% за підсумками дев'яти місяців 2010 року. При цьому відповідно з 31,2 до 23,3% зменшилася частка тих, що отримали оцінку «задовільно». Щодо «ефективно» господарюючих суб'єктів, то їх питома вага у періоді, що розглядається, коливалася у межах 5–8%.

Отже, із наведеного вище можна констатувати, що управління державною власністю в агропромисловій сфері є недостатньо ефективним. Наразі, як показав аналіз, негативні тенденції, які простежуються у фінансово-господарській діяльності підприємств, у значній мірі зумовлені дією цілого

ряду об'єктивних та суб'єктивних чинників, котрі носять не стільки локальний характер, а скільки представляють собою взаємопов'язану та взаємообумовлену систему, серед яких можна виділити такі.

1. Чинники загальнооекономічного та зовнішнього характеру: – погіршення ринкової кон'юнктури під впливом світової фінансової кризи та загальнооекономічної ситуації в країні. Так, у Сумській області через відсутність ринків збуту у 2008 році практично не працювало ДП «Попівський експериментальний завод», неритмічно працювало ДП «Наумівський спиртовий завод», де спад виробництва спирту становив 36,4%. У Тернопільській області із зазначеної причини у першому півріччі 2009 року не працювали Ковалівський, Зарубинський та Буцацький спиртозаводи. Останній взагалі зменшив обсяги виробництва у порівнянні з попереднім роком на 91% [3, 16];

– значне зростання цін на енергоносії, пально-мастильні матеріали, запчастини, засоби захисту рослин, мінеральні добрива тощо, що призводить до зростання затратності виробництва. Так, собівартість виробництва 1 ц огірків у скляних теплицях АК «Пуща-Водиця» зросла із 194,7 грн. у 2005 році до 216 грн. у 2007 році (або на 10,9%), помідорів – відповідно із 187,4 грн. до 229,0 грн. (або на 22,2%), перцю солодкого – із 271,1 грн. до 418 грн. (або на 54,2%), баклажанів – із 316,9 грн. до 395 грн. (або на 24,6%). Упродовж 2008–2009 років негативна тенденція до зростання витрат на виробництво овочів у закритому ґрунті цього підприємства ще посилилася, адже тільки у 2009 році у середньому ціни на газ зросли удвічі, на мінеральну вату та міндобрива – в 1,6–3 рази, на електроенергію – в 1,4 рази. Загалом же, за оцінкою експертів, у 2009 році загальні витрати тепличних господарств зросли у порівнянні з 2008 роком в 1,4 рази [9, 15];

– надмірне податкове навантаження, яке веде до зменшення оборотних коштів підприємства; – несвоєчасне повернення ПДВ. Так, на початок 2009 року держава не повернула Барському спиртокомбінату (Вінницька обл.) 4,5 млн. грн. податку на додану вартість [4];

– недостатній рівень розвитку інфраструктури аграрного ринку, тінізація та монополізація каналів реалізації сільськогосподарської продукції. Так, за оцінками співробітників ДПАУ, до 70% ринку спирту і до 50% ринку алкоголю зараз працюють у тіні³ [2];

³ Для порівняння: у США нелегальний ринок алкоголю не перевищує 5%.

Характеристика підприємств, що обстежуються, за їх рентабельністю

Роки	Кількість–усього, од	прибуткові		безприбуткові		збиткові	
		одиниць	%	одиниць	%	одиниць	%
2007	375	202	53,9	x		173	46,1
2008	345	195	56,5	11	3,2	139	40,3
2009	335	170	50,9	6	1,8	159	47,3
9 міс. 2010 р.	341	163	47,8	16	4,7	162	47,5

Джерело: розраховано на основі даних моніторингу ефективності управління об'єктами державної власності Мінекономрозвитку України.

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

– недосконалість нормативно-правової бази. Так, виробництво біоетанолу на багатьох спиртових заводах, які зараз опинилися на межі банкрутства (ДП «Барський спиртовий комбінат», ДП «Жовтневий спиртовий завод», ДП Триліський спиртовий завод та ін.), стримує відсутність відповідної законодавчої бази з регулювання біопалива. Зокрема, державного стандарту (ДСТУ), що регламентує склад і властивості бензинів на спиртовій основі, досі немає. Крім того, до цього часу в Україні законодавчо не врегульовано питання щодо встановлення обов'язкової квоти на споживання біоетанолу виробниками бензинів (за прикладом Директив ЄС), без чого неможливий повноцінний розвиток ринку біоетанолу. Зі свого боку виробництво спирту в Україні для технічних потреб фактично заблоковане через те, що у нормативній базі немає механізмів, що звільняють «технічний» спирт від сплати акцизного збору;

– жорстка конкуренція на ринках збуту продукції та збільшення обсягів аналогічної імпоротної продукції;

– низька платоспроможність більшості населення України. Так, тільки за 2009 рік споживання овочів зменшилося на 10–20%, а тепличних плодів, які традиційно вважаються розкішшю, особливо у малих населених пунктах, ще більше – до 25% [15];

– недостатньо дієва державна підтримка підприємств, що опинились у складному становищі;

– необґрунтовані управлінські рішення щодо реструктуризації (реорганізації) підприємств, формальний підхід до їх проведення. Так, проблеми на Барському спиртокомбінаті почалися після того, як у 2007 році до підприємства приєднали (шляхом реорганізації) Вінницький спиртозавод, котрий, зокрема, мав позичку на суму 616 тис. грн. [9];

– реальна загроза несанкціонованих дій з боку третіх осіб: ініціація банкрутства, рейдерство, дискредитація на ринку і в суспільстві тощо. Так, згідно з повідомленням Інформаційного управління Верховної Ради від 16.05.2008 р. щодо засідання Комітету з питань АПК: «практично на всіх працюючих спиртозаводах присутні представники невідомих структур, які не мають відношення до держпідприємства, але контролюють виробництво, реалізацію та фінанси підприємств, тим самим, втручаючись у господарську діяльність» [17].

У свою чергу, за оцінкою експертів, від'ємний фінансовий результат ХЗШВ за 2008–2009 роки виник внаслідок того, що це підприємство попало під контроль торгової групи «Таргет», яка мала на меті довести завод до банкрутства, щоб потім його приватизувати за безцінь [14].

2. Чинники внутрішньовиробничого характеру:

– низький рівень завантаженості виробничих потужностей; технологічна відсталість, стійке старіння основних виробничих фондів;

– дефіцит обігових коштів та складний механізм їх поповнення через кредитування, залучення інвестицій;

– проблеми сировинного характеру. Зокрема, за розрахунками, у Вінницькій обл. тільки по трьох спиртових заводах –

Гайсинському, Бджільнянському та Юрковецькому – забезпеченість сировиною у 2007 році порівняно з 2001 роком знизилася у 5 разів. У 2008 році ці заводи при потребі 132 тис. т. меляси на рік переробили лише 75–78 тис. т. Аналогічна ситуація і в Тернопільській обл. Так, у 2007–2008 роках спиртовим заводам області вдалося залучити на переробку відповідно лише 37 та 70% виробленої цукровими заводами регіону меляси, у 2009 році – близько 53,5% [1, 13];

– значні витрати на утримання соціально-культурної інфраструктури. Так, за інформацією гендиректора АК «Пуща-Водиця» О. Прилипка, на утримання житлових будинків підприємство витрачає близько 7,4 млн. грн. щорічно [11];

– низький рівень кваліфікації та підготовки менеджменту сільськогосподарських підприємств, корупція та зловживання з боку посадових осіб. Так, тільки на Зарубинському спиртозаводі (Тернопільська обл.) за останні п'ять років змінилося п'ять керівників, і з приходом нового ситуація тільки загострювалася. Зокрема, за керівництва останнього його директора заборгованість підприємства з виплати заробітної плати зросла у 3,5 раза (з 208 тис. грн. у 2008 році до 722 тис. грн. у 2009 році), прострочена дебіторська заборгованість – у 1,5 раза, а прострочена кредиторська – в 1,6 раза. Наразі розпочався активний розпродаж державного майна. На Гайсинському спиртозаводі (Вінницька обл.) упродовж 2006–2009 років також було змінено п'ять керівників [6]. Аналогічна ситуація спостерігається і на інших проблемних державних спиртозаводах.

Поряд із вищезазначеними проблемами загальноекономічного характеру та чинників внутрішньовиробничого характеру на збитковість роботи сільгоспідприємств впливають і характерні особливості сільгоспвиробництва, а саме: тісний зв'язок економічних процесів з природними (кліматичними); сезонність сільськогосподарського виробництва.

Висновки

Отже, аналіз свідчить, що Мінагрополітики не на належному рівні виконує свої повноваження щодо управління державною власністю, адже для переважної більшості із обстежених підприємств характерні негативні тенденції щодо їх функціонування, що суттєво впливає на показники розвитку галузі в цілому, створює соціальну напругу у трудових колективах та населених пунктах, де ці підприємства розташовані.

Нині це є свідченням того, що зараз відсутня злагоджена система управління вітчизняним АПК. Фактично підприємства розвиваються стихійно, не отримуючи належної підтримки з боку Мінагрополітики, яке не приділяє належної уваги нарощуванню як їх виробничого потенціалу, так і фінансовій підтримці.

З позиції поліпшення умов функціонування державних підприємств, що знаходяться у підпорядкуванні Мінагрополітики, покращення їх фінансового стану доцільним є формування в процесі моніторингу відповідної бази даних найбільш проблемних підприємств, котрі суттєво впливають на

загальні результати діяльності з розробкою щодо них комплексу заходів, спрямованих на створення сприятливих умов та підвищення ефективності їх функціонування.

Також було б доцільно доповнити проект Концепції комплексної державної програми реформ та розвитку сільськогосподарства України спеціальним розділом, в якому б розглядалось питання держвласності в АПК, оскільки питання приватизації земельних ресурсів, державних підприємств у агросекторі вже тривалий час викликають численні дискусії серед фахівців. Однак досягти спільної думки в оцінці переваг або недоліків її запровадження наразі не вдалося. Крім цього, зараз не всі підприємства агросфери знаходяться у підпорядкуванні Мінагрополітики, а підпорядковані іншим міністерствам. Зокрема, як показав моніторинг, у підпорядкуванні Міноборони знаходяться 15 державних сільгоспідприємств (серед них військові радгоспи «Чорноморський», «Гвардійський», «Таврійський», «Дніпровський», «Азовський», «Гурзуфський», «Євпаторійський», «Білоцерківський» тощо).

Слід також зазначити, що переважання державних аграрних комерційних підприємств у загальній кількості державних комерційних підприємств суперечить світовій практиці функціонування державного сектору, де основна їх маса зосереджена у промисловості, транспорті, зв'язку, що потребує визначення чітких критеріальних координат державного сектору. Тому для підвищення ефективності виконання Мінагрополітики своїх повноважень розпорядника держмайна, доцільно оптимізувати склад та структуру підпорядкованих йому суб'єктів господарювання. Зокрема, важко уявити, що кінні заводи та іподроми є об'єктами, що забезпечують інтереси національної безпеки, тому приватизація їх логічна й закономірна. Однак у процесі такої роботи необхідно утриматися від простого «перекидання» об'єктів з державного в недержавний сектор, оскільки це може призвести до втрати виробництва необхідної профільної продукції. Досвід приватизації підприємств АПК попередніх років вказує на припинення ними у переважній більшості профільної діяльності або ліквідацію. Наприклад, у Закарпатській області із 12 наявних у середині 90-х років державних або комунальних молокопереробних підприємств після проведеної приватизації не працює жодне, із п'яти м'ясокомбінатів працює один – Хустський, із дев'яти приватизованих комбінатів хлібопродуктів запрацювало (після продажу контрольних пакетів акцій на вторинному ринку) всього тільки два. Подібною є ситуація після приватизації державних підприємств АПК інших напрямів діяльності [12]. Отже, оптимізація структури державної власності передусім передбачає оптимізацію державних функцій. На практиці такий підхід має на увазі відхід держави з «комерційних» ніш в аграрній сфері та посилення керованості тих об'єктів, на які покладено виняткову місію, визначену функціями держави.

Потребує свого завершення і розпочата Мінагрополітики робота щодо проведення інвентаризації об'єктів нерухомості

та земельних ділянок, виготовлення держпідприємствами документації на право власності нерухомого майна та постійного користування земельними ділянками. Адже проведений моніторинг ефективності використання держпідприємствами майна та земельних ресурсів засвідчив, що у значній їх частині державні акти на право постійного користування земельними ділянками та свідоцтва про право власності на об'єкти нерухомості відсутні. Це дозволяє окремим керівникам держпідприємств та органам місцевого самоврядування приймати необґрунтовані рішення щодо вилучення земель та об'єктів нерухомості із їх користування, передачі в оренду та спільне використання, що призводить до погіршення результатів виробничої діяльності.

Також з метою сприяння вирішенню назрілих проблем та досягнення позитивних зрушень у питаннях стабілізації діяльності проблемних підприємств Мінагрополітики було б доцільно: активізувати роботу щодо укладення договорів оренди держмайна, що не задіяне у виробничій діяльності, та договорів про спільну (зокрема, інвестиційну) діяльність, вжити заходів щодо реструктуризації (реорганізації) їх майнових комплексів: (консервацію, продаж або здачу в оренду незайнятого нерухомого майна; продаж об'єктів незавершеного будівництва; продаж або здачу в оренду невикористовуваних матеріальних активів, у тому числі зайвого устаткування, матеріалів, комплектуючих виробів; консервацію або списання мобілізаційних потужностей; передача об'єктів соціальної інфраструктури у комунальну власність та передача об'єктів в управління іншим господарюючим суб'єктам шляхом приєднання). При цьому при розробці підходів до реорганізації держпідприємств необхідно враховувати особливості кожного з них та його роль для збереження та розвитку потенціалу аграрної сфери.

Література

1. Білокінь В.О. Економічна ефективність виробництва спирту етилового ректифікованого та шляхи її підвищення у ДП «Бджільнянський спиртовий завод» / В.О. Білокінь // Вісник УДАУ. – 2009. – №10: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://udau.edu.ua/library.php?pid=996>.
2. Бутусов Ю.Тіньова алкономіка / Ю.Бутусов // Дзеркало тижня. – 2010. – №17. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dt.ua/1000/1550/69371>
3. Довідка про стан та перспективи розвитку спиртової галузі області: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.state-gov.sumy.ua/docs/koleg
4. Завод «добивають» до ручки: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://20minut.ua/news/147718>
5. Ицкович А. Государственный сектор в АПК / А. Ицкович [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mgimo.ru/files-server/2004/kafedry/mirec/n_ek_litra/3-1-11.doc
6. Левицкая Л. Почему мелеют спиртовые реки? / Л. Левицкая // Голос Украины. – 2010. – №132 – С. 12–13: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.golos.com.ua/>.

7. Наказ Міністерства аграрної політики України №588 від 14.08.2009 р. Про заходи щодо покращення використання державного майна та підвищення ефективності діяльності державних підприємств, які входять до сфери управління Міністерства аграрної політики: Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1021.6309.0>

8. Наказ Міністерства аграрної політики України №794 від 06.11.2009 р. «Про здійснення заходів щодо прискорення роботи з оформлення державними підприємствами правовстановлюючих документів на постійне користування земельними ділянками та об'єктами нерухомості, перевірки ефективності використання земель та майна»: // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1021.5963.2&nobreak=1>

9. «Нічого святого...»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://20minut.ua/news/147718>

10. Приліпка О.В. Економічна ефективність використання закритого ґрунту при вирощуванні овочевих культур / О.В. Приліпка // Економіка АПК. – 2008. – №2. – С. 30–33.

11. Приліпка О. Сій за собою добре зерно, і воно добрим зійде / О. Приліпка // Агропрофі. – 2009. – 24.07. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.agroprofi.com.ua/content/view/211/40/>

12. Протокол засідання робочої підгрупи з стратегії розвитку агропромислового комплексу, розробки галузевих регіональних програм при робочій групі з регіонального економічного розвитку: // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.carpathia.gov.ua/data/upload/publication/main/ua/3209/010520104525.pdf>

13. Роботу втратили 2,5 тисячі працівників цукрозаводів: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gazeta.ua/index.php?id=268070>

14. Салімонович Л. Піна від шампанського / Л. Салімонович // Україна молода. – 2009. – № 141: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.umoloda.kiev.ua/number/1462/159/51430>

15. Сирош В. Обзор рынка овощей / В. Сирош // Деловая столица. – 2010. – 31.03: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dsnews.ua/>

16. Спиртозаводы Тернопольщины в I-м полугодии уменьшили объемы производства на 10,2% – до 3,37 млн. долл.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vsesmi.ru/news/3067555>

17. Стружкін Е. Украинская спиртовая отрасль на грани развала. Есть ли выход? / Е. Стружкін // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fraza.ua/analitics/03.06.08/51650html>

О.А. ШУСТ,

к.е.н., доцент, докторант, Білоцерківський національний аграрний університет

До питання використання аутсорсингу в практичній діяльності аграрних підприємств

У статті розглянуто питання впровадження аутсорсингу в систему управління підприємством. Систематизовано та класифіковано існуючі види та форми аутсорсингу. Визначено переваги запровадження аутсорсингу в практичній діяльності підприємств.

В статье рассмотрен вопрос внедрения аутсорсинга в систему управления предприятием. Систематизированы и классифицированы существующие виды и формы аутсорсинга. Определены преимущества внедрения аутсорсинга в практической деятельности предприятий.

In article the question of introduction of outsourcing in a control system of the enterprise is considered. Existing kinds and outsourcing forms are systematised and classified. The advantages of introduction outsourcing in practical activities of the enterprises is verified.

Постановка проблеми. В сучасних умовах господарювання кожний суб'єкт змушений займатися пошуками нових форм і методів ведення бізнесу, оптимізацією управлінської системи, економією ресурсів. У цьому контексті певний інтерес викликає новий підхід до управління та прийняття організаційних рішень, який називають аутсорсингом.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Вивчення економічної сутності та практики використання аутсорсингу знайшли своє відображення у роботах вчених-економістів, серед яких Х.Д. Брайан [1], Дж.Б. Хейвуд [2], Б.А. Анікін [3], П.В. Брінь [4], Т.В. Гавриленко [5], М.А. Бабій [6], А.Г. Загородній [7], Д.М. Михайлов [8], Ю.Л. Савінов [9] та інші. Проте наукові дослідження є різнобічними і потребують узагальнення та систематизації.

Мета статті – дослідити та систематизувати методичні підходи до визначення терміна «аутсорсинг» та його запровадження у практичну діяльність підприємств.

Виклад основного матеріалу. Термін «аутсорсинг» (outsourcing) походить від англійських слів outside resource using – «використання зовнішніх ресурсів». У міжнародній бізнес-практиці цей термін визначає послідовність організаційних рішень, сутність яких полягає у передачі окремих функцій, що самостійно реалізуються організацією, або видів діяльності, зовнішній організації або, як прийнято говорити, «третьої стороні» [10].

Аутсорсинг часто називають «феноменом ХХ століття». Зазначимо, що ідея і механізм її реалізації відомі з тих самих